

Ärende: VN/30583/2023

Begäran om utlåtande om utkastet till statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse till riksdagen

1. Generella iakttagelser

Vilka tankar väcker utkastet till redogörelsen? Obs. Meddela här ifall du som privatperson vill att ditt utlåtande publiceras på projektsidorna.

Finlands svenska 4H tackar för möjligheten att ge utlåtande på utkastet till statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse. Vi ser redogörelsen som ett viktigt steg i att erinra barn och ungas delaktighet, lärande, företagsamhet och sysselsättning i skapande av en livskraftig landsbygdspolitik.

Finlands svenska 4H stöder även Svenskfinlands Byars och Svenska lantbrukssällskapens förbunds utlåtande om redogörelsen.

2. Landsbygdspolitiska planeringssystemet

Är synpunkterna som nämns i anknytning till landsbygdspolitiska planeringssystemet relevanta?

Vi välkomnar att redogörelsen i lägesbilden lyfter befolkningsförändringen i landsbygdsområdena som syns framförallt i förändringarna i befolkningens servicebehov och i ramvillkoren för rörligheten samt i resurserna för medborgar- och frivilligverksamheten. Tredje sektorn/civilsamhället har och fortsätter erhålla en allt större roll i att täcka behovet i kommunernas serviceutbud. Vi, Finlands svenska 4H och våra 4H-föreningar med anställd personal som förverkligar barn och ungdomsarbete i de svenskspråkiga och tvåspråkiga kommunerna, märker av/berörs/ av allt högre efterfråga av tjänster och service av såväl barnfamiljer, unga som kommuner samtidigt som finansieringsgrunden naggas från statligt och kommunalt håll. 4H erbjuder barn och unga en meningsfull hobbyverksamhet, hållbart lärande samt möjlighet till ungas sysselsättning främst på landsbygden och skärgården och i allt högre grad i städerna. 4H är likväl en betydande aktör i förverkligande av Finlandsmodellen på svenska i många kommuner.

Redogörelsen lyfter (kap 3.1.) fram hur boendemiljön och tillgången till service är avgörande för inflyttning och hållkraft. Likväl påverkar upplevelse av tillhörighet och en mångfacetterad anknytning till platsen valet av att stanna kvar eller återinflytta i olika livsskeden. Här har en stark hobbyverksamheten såsom 4H en given plats att stärka incitament. Likväl är 4H och andra aktörer

inom tredje sektorn samarbetspart i kommunernas integrationsarbete, speciellt barnfamiljer. 4H understryker i samråd med forskningsresultat bland unga/unga vuxna att viktigast att stärka landsbygdens livskraft för att trygga livsmedelsbranschen. Inom 4H främjas aktivt barn och ungas landsbygdskunskaper längs med lärostigen inom mat-, skogs-, och företagsfostran.

Redogörelsen (kap. 3.2) visar hur centraliserad utbildning påverkar ungas möjligheter. Vi vill betona vikten av att byskolor bevaras och att lokala utbildningslösningar främjas, såsom läroavtal, distansundervisning och samarbeten. För unga påverkar tillgången till utbildning på andra stadiet livsvägen och karriärvalet avsevärt. Detta är avgörande för att unga ska kunna bo kvar eller återvända till landsbygden. Samtidigt betonar vi vikten av möjlighet till lärande och kvalitativ hobbyverksamhet såsom 4H på den egna orten, som ger unga arbetslivsfärdigheter, validerade landsbygdskunskaper samt möjlighet till ungas sysselsättning lokalt.

Via 4H-företagandet tillgodoser 4H-organisationerna ungas efterfråga på att sysselsätta sig själva, producera lokala tjänster och produkter som i sin tur ger positiva effekter i lokalsamhället. Flertal av 4H-unga har beröringsyta/bakgrund/ familjeanknytning till primärproduktionen inom jord- och skogsbruk, som basar vägen för framtida generationsväxling, självförsörjning och landsbygdsentreprenörer. Det är centralt att unga ges möjlighet till delaktighet på egna villkor och pröva på olika sätt att utveckla sin egen kompetens och sin närmiljö.

Redogörelsen (kap. 3.5) gällande interna styrkor önskar vi lyfta fram organisationernas barn – och ungdomsverksamheten inom tredje sektorn som en central del av lokal samhällsaktivitet, beredskap och sysselsättning av unga. Ungas möjlighet till olika former av delaktighet lokalt är en förutsättning för såväl inre som yttre styrka med relevans idag och i framtiden. Samtidigt kan konstateras att många aktörers insats krävs och att de verkar i en symbios. 4H-verksamheten, byaverksamheten/landsbygdsutvecklingen, lantbrukssällskapen/rådgivningssällskapen tillsammans utgör en helhet som gynnar lokalsamhället, kommunerna där de verkar.

Fattas något perspektiv som borde tilläggas?

En kontinuitet i finansieringen, det statsunderstöd som 4H-rörelsen i Finland erhåller från jord- och skogsbruksministeriet är relevant för att upprätthålla ett kvalitativt och förebyggande barn- och ungdomsarbete. Organisationen når landsbygdens unga på ett brett plan. Tröskeln att delta i verksamheten är låg, är pedagogiskt förankrad och bidrar till företagsfostran och entreprenörskap samt verkar hållbart. Verksamheten kompletterar kommunal verksamhet och genomförs kostnadseffektivt. 4H:s verksamhet motverkar utanförskap, bidrar till ökad sysselsättning och höjer landsbygdens bobarhet. Finlands svenska 4H har därtill en betydande roll i att säkra verksamhet på svenska på landsbygden.

3. Lägesbild och förändringsfaktorer på landsbygden

Är synpunkterna angående lägesbilden och förändringsfaktorerna på landsbygden väsentliga?

-

Fattas något perspektiv som borde tilläggas, med tanke på redogörelsens syfte och mål?

-

4. Nationell landsbygdsvision

Är den beskriva landsbygdsvisionen relevant?

-

Fattas någon synpunkt som borde tilläggas, med tanke redogörelsens syfte och mål?

-

5. Tväradministrativa mål och utvecklingsförslag (Vid flerval lägg till svaren under punkt nummer sju Andra iakttagelser)

Är de sektorsövergripande målen (5 st.) och utvecklingsrekommendationerna (24 st.) som identifierats i redogörelsen, relevanta?

-

Vilka är de viktigaste tväradministrativa målen? (1- 3 st.).

Vi stöder speciellt utvecklingsrekommendationerna 6-9., 11., 12. Och 17.

Specifika kommentarer om målen kan ges här:

-

Vilka är de viktigaste utvecklingsrekommendationerna? (1–5 st.). (Ange numret på rekommendationen, 1 - 24)

Gällande 6-9., Vi stöder utvecklingsrekommendationerna 6–9 om att stärka samordningen mellan EU-fonder och bevara landsbygdsutveckling inom CAP även efter 2027. Leader-verksamheten är ett framgångsrikt verktyg för lokal utveckling och bör utvidgas till fler fonder.

Därtill lyfter vi vikten av förbättrad utnyttjande av samhällsledd lokal utveckling-verksamhetsmodell (YPK), speciellt ur ungas delaktighetsperspektiv. Ungdomsleader-verksamheten behöver förankras i samtliga Leader-grupper och synliggöras mer såväl nationellt som lokalt samt på bägge nationalspråken för målgrupperna jämte samarbetsaktörerna. Här finns outnyttjad potential som stöder ytterligare unga i deras lokala initiativ och företagande.

Gällande 11. FOUI-finansiering, innovationssystem och små aktörer, unga och kvinnor. Unga har en central roll i innovations- och tillväxtpotentialen i landsbygdsområden ska nyttjas till fullo och behöver beaktas i högre grad i olika åtgärder framöver. I landsbygdsområden ska fästas uppmärksamhet till den allt större gruppen/växande gruppen av unga företagare, flertal 4H-företagare, och unga som sysselsätts i ålder 14-17 år i lokalsamhällena. Vi understryker, bland unga är företagarakтивiteten förknippad med närmiljön på många olika sätt. Dessa förbindelser bör beaktas i strategier och åtgärder som främjar företagande. Möjligheterna till distans- och flerformsstudier och digitala inlärningsmiljöer kan förbättra utbildningens tillgänglighet på landsbygden, och även stärka företagarfärdigheterna och företagarnas framgång.

Gällande 12. Kompetens och arbetskraft, vi understryker att denna rekommendation är av största relevans och vikt. Utmaningarna i anslutning till kompetensen och arbetskraftsbehovet på landsbygden måste lösas genom heltäckande tväradministrativa och tväradministrativa åtgärder. Man måste beakta kompetens, fri bildning och utbildning, invandring och integration, FoUI-finansiering och innovationssystem, befolkningens funktionsförmåga och förlängning av karriärerna samt upplevelsen av att det går att bo på landsbygden, bas- och nödvändighetstjänster samt tillhörighet. Inom 4H-organisationerna arbetar vi för att synliggöra, utveckla och förankra det fria bildningsarbetets betydelse från ung ålder för att höja kompetensnivån hos medborgare som bor på landsbygden, för att stärka utbildningsvägarna och skapa affärsmodeller samt för att personer med utländsk bakgrund ska kunna slå sig ner på orten. I 4H-organisationerna som en av de största barn- och ungdomsorganisationerna i Finland med rötterna på landsbygden, främjar vi aktivt i samarbete med kommunen, staten, landsbygdens aktörer och entreprenörer jämte lokala sammanslutningar. Landsbygdens drag- och livskraft med ungas delaktighet och hållbara lärande som drivkraft är ledstjärnor inom 4H-verksamheten.

Gällande 17. Förutsättningar för medborgar- och frivilligverksamhet, understryker vi entydigt att verksamhetsförutsättningarna för landsbygdens lokalsamhällen, samhällsaktiva och frivilligaktörer måste stärkas för att man också ska kunna stärka kulturen, välbefinnandet i naturen, gemenskapen, delaktigheten, funktionsförmågan, välbefinnandet och förtroendet samt samhällets grundläggande resiliens. 4H-organisationerna fortsatta existens och trygghet av våra verksamhetsförutsättningar i att leda, utveckla och skapa 4H-verksamhet för barn och unga på landsbygden.

Gällande 18. För att långsiktigt stärka medborgarverksamhet och ha en fungerande tredje sektor krävs tillväxt underifrån, delaktighet, växelverkan och samarbeten behövs. Där är centralorganisationernas och föreningarnas roll central för att upprätthålla strukturer och för utvecklingsarbete. Att engagera barn och unga inom tredje sektorn, i medborgarverksamhet, säkrar landsbygdens livskraft och bidrar till demokratifostran. Tredje sektorn bör även på sikt ta en större roll i verksamhet i anslutning till integration.

Det är glädjande att redogörelsen tar fasta på att utveckla byråkratin kopplade till statliga medel. Desto mindre byråkrati som krävs desto mer tid och resurser kan sättas på den primära verksamheten vilken är finansieringens mål. Organisationerna skulle även gynnas av en ökad stabilitet och kontinuitet i finansieringen från statligt och kommunalt håll, verksamheterna bedrivs långsiktigt och framförallt förändringsarbete kräver ett längre perspektiv än ett budgetår.

Vi vill understryka att Leader måste förbli ett mångsidigt verktyg för lokal utveckling och inte begränsas till jord- och skogsbruksrelaterade projekt (kap. 5.9, bilaga 6). De aktörer som finns inom jord- och skogsbrukssektorn behöver även service och ett fungerande lokalsamhälle, aktiviteter för sina barn, kulturtjänster och förebyggande verksamhet med mera. De projekt som Leader-grupperna har finansierat har tydligt bidragit till attraktivare boendemiljöer och stärkt landsbygdens livskraft. Att landsbygden är befolkad och livskraftig är centralt för landets självförsörjning, något som både finansieringen av Leader-verksamheten och kontinuerligt arbete inom tredje sektorn och dess centralorganisationer aktivt bidrar till.

Saknas det någon nationellt viktigt perspektiv som borde tilläggas till de tväradministrativa målen eller utvecklingsrekommendationerna?

Vi föreslår att utvecklingsrekommendationerna kompletteras med åtgärder för att trygga närskolor, exempelvis genom återinförande av småskolstillägg (kap. 5.15). Detta gynnar även en livskraftig barn och ungdomsverksamhet via föreningsaktivitet i samspel med kommunen lokalt, hyperlokalt. Likaså är skärgårdsstödet relevant för många aktörer på landsbygden.

Specifika kommentarer angående utvecklingsrekommendationerna kan ges här:

-

6. Bilaga: Beskrivning av lägesbild och förändringsfaktorerna på landsbygden (Publiceras på svenska i början av juli)

Är lägesbilden och förändringsfaktorerna som beskrivs i bilagan relevanta?

Vi vill förstärka redogörelsens (kap. 3.5, bilaga 6) beskrivning av lokalsamhällens roll och speciellt ungas roll i totalförsvaret. Byar bör erkännas som aktörer i beredskap och säkerhet, med möjlighet att bidra till samhällets krisberedskap och resiliens. Vi understöder Finlands svenska Byars förslag om att kommuner inrättar samarbetsorgan såsom 'Byaforum' för att stärka dialogen mellan kommuner och lokalsamhällen. I åtgärderna gällande beredskap och självförsörjning är ungas delaktighet en viktig aspekt som bör beaktas.

Saknas det någon nationellt viktigt perspektiv i beskrivningen av lägesbild och förändringsfaktorerna?

-

7. Andra iakttagelser (Ge svar på flervalsfrågorna i punkt nummer fem här)

Finns det andra kompletteringsbehov i redogörelsen?

-

Rönnqvist Jonas
Finlands svenska 4H